

Τὸ φαινόμενον τοῦτο εἶναι ἐκ τῶν βορβορωδῶν ἐκρή-
ξεων τῶν μεγαλύτερων ἀλλ' ἡ δύναμις τῶν ἐκρήξεων
εἶναι κολλᾶσις καὶ μετριοπάτη καὶ τότε δύναται νὰ
συγκριθῆ πρὸς θερμὰς πηγὰς ἐναπολειπούσας βορβορον
πλησίον τοῦ ἀνοίγματος τῶν. Ἡ λάβα αὕτη, ἐπι-
σπασθευμένη ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὡς ἡ ὑπὸ τοῦ ἀσπα-
λαξος ἀναρρίπτουμένη γῆ, θίβει παράξει ὄρη μᾶλλον
ἢ ἤτιον ὄψηλά. Βορβορώδη λειψάνα τοιοῦτου εἶδους ὑ-
παρχοῦσι παμπληθῆ εἰς τὴν Κριμαίαν, καὶ δίδουσιν εἰς
διαφόρους ἐπαρχίας τῆς χώρας ταύτης, ἧτις ἐστὶν
ὕδατος τῆς Κιρκασίας, ὄλος Ἰβλίου φυσιολογίαν. Γάλλ-
δος τις ὀδοιπόρος, ὁ Κ. Βερνῆλιος, ἐτχάτως τὰ ἐπι-
σκέφθη, καὶ ἔκλαμεν ἐπιστημονικῶν τούτων περιγραφὴν
κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ εἰπόμεν καὶ ἡμεῖς τινα.

Ἡ σχεδὸν νῆτος Ταμάρα καὶ τὸ ἀνατολικὸν μέρος
τῆς Κριμαίας πλησίον τῶν ἐρειπίων τῆς ἀρχαίας πρω-
τευούσης τοῦ βασιλείου τοῦ Βοσπόρου, παρίστητι μέ-
γιστον ἀριθμὸν λόφων, οἵτινες προφανέστατα εἶναι ἀρ-
χαῖα βορβοροπόρα ἡραίστεια. Οἱ λόφοι οὗτοι εἶναι
πολλάκις συνοδευμένοι με ὕδαρ βορβοροειδῆς καὶ με
θειώδεις πηγὰς, οἵτινες εἶναι εἶδος ἀσπράττου. Τὸ δὲ
ὕψος τῶν ἰσοδυναμῆι με 100 ἕως 300 πόδας ἄνω τῆς
ἐπιφανείας τῆς πεδιάδος ὕψος ὄμοιον με τὸ τοῦ λό-
φου τῆς Μονιμάτης. Τὸ σχῆμα τινῶν εἶναι κωνο-
εἶδες, ἄλλων ἐπίμηκες, καὶ ἕτεροι τέλος εἶναι ἔκτε
θειμένοι ἐπὶ λόφων τῆς αὐτῆς φύσεως, ἀλλ' ἀρχαῖοι
τέρων. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς συχνάκις ἀπαντῶνται κρα-
τῆρες, ἀλλ' ὄλος διάφοροι τῶν περιφῆμων τῆς Αἴτης
καὶ τοῦ Βεζουβίου· οἱ κρατῆρες οὗτοι ἀπλῶς εἰσὶν
ὄπαι γαλοσιδεῖς, δακτύλων τινῶν τῆς διαμέτρου,
δι' ὧν ἐκρέει βορβορώδες ὕδαρ. Αἱ ἀσπράτωδεις πη-
γαὶ κεῖνται συνήθως ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ λόφου.
Μεταξὺ τῶν λόφων, οὗς ἐπισκέφθη λεπτομερῶς ὁ Κ.
Βερνῆλιος, ὄπηρχεν εἰς, ἐνῶ ἡ ἄσπράτος ἦτο τόσον
ἀρθθνος, ὥστε ἤντηλον αὐτὴν διὰ κἀδων, εἰς πλείο-
νας τῶν τεσσαρτάκοντα πηγῶν. Τοιοῦτα εἶναι τὰ μο-
ναδικὰ ταῦτα ἡραίστεια καθ' ὃν καιρὸν ὑπνώττουσιν
εἶναι τὸ Βεζούβιον εἰς τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας του, εἶπεν
εἰς τῶν περιηγητῶν μας· τὸ Βεζούβιον οὐκ ἐπέτρεπεν
εἰς τὰς κυρίας νὰ προγεῖνται ἐντὸς τοῦ κρατῆρός του.

Ἰδού δὲ καὶ περιγραφή ἐκρήξεως ὑπὸ ἀξιωματικοῦ
τινος Πολωνοῦ σταθευόντος ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς
Φαναγορίας, ἐν ἣ ἔγενετο μέρτος. Ἡ ἐκρήξις, διη-
γεῖται, ἤρχισεν εἰς τὰς δύο ὥρας μετὰ μεσημβρίαν,
καὶ διήρκεσε μέχρι τῶν ὀκτώ. Τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς
ἐκρήξεως ὕπνεος ἔσθαι ὄμοιοι με ἐκπυροκροτήσεις
κακωνίων, χωρὶς νὰ συνοδύωνται ὄμως ὑπ' οὐδενὸς
ἄλλου φαινομένου, ἔλαμον τὴν φρουρὰν τῆς Φαναγο-
ρίας νὰ πιστεύσῃ ὅτι τὸ φρούριον τῆς Ἀνάπας προσε-
βλήθη ὑπὸ τῶν Κιρκασίων. Μετὰ δύο ὥρας ἡ ἐκρήξις
ἤρχισεν ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους Καμένου, καὶ ὁ
ἀξιωματικὸς, ὅστις εἶχε παρατηρήσει τὰς λεπτομε-
ρείας ταύτας, ἐπλησίασε τὸ ὄρος ὅπως τὸ θεωρήσῃ ἐν
τινὸς πλησίον· καὶ τῶντι ἠδυνήθη νὰ τοποθετηθῆ ἀνω-
τινὸς ἀποπέματος ἔληματα τινὰ μακρὰν. Ἡ γῆ ἐλα-
σθως ἐκλονεῖτο, καὶ ἐκ τοῦ κέντρου τοῦ κρατῆρος
ὕψαυον ὡς τριάνκοντα πόδας ὄψηλά ὄλαι ὕγρῶς γῆς,
διαφόρου μορτῆς συσθευόμεναι ἀπὸ ἀτμίδα ὀμίης

θειώδους καὶ ἀσπράτωδους. Κατὰ χρονικὰ δὲ δια-
στήματα ἀνέκυψε καὶ ἀκτίνος φλογός, ἀλλ' ἡ ἐκ-
τασις τούτων ἦτον ὀλιγίστη καὶ ὀλιγαρκῆς.

ΠΕΡΙ ΣΠΗΛΑΙΩΝ.

Εἰς διαφόρους τοποθεσίας, τὸ ἔδον τῆς γῆς φαι-
νεται ἐκτεθημένον αὐθόρητον εἰς τὴν περιέριγξαν τοῦ
ἀνθρώπου ὄπαι, ποτὲ μεν εὐρεῖται καὶ μεγαλοπρεπῆ,
ποτὲ δὲ στενωποὶ καὶ ἀνώμαλοι, ἐκποματίζοντες
πρὸσον τινα ἐν ταῖς πεδᾶσι, ἐν αἷς εἰσερχόμενος τις
ἀποπλανᾶται εἰς μακρυνούς· καὶ σκοτεινούς διαβρ-
μούς. Ποῖαι λοιπὸν εἰσὶν οἱ λεπτομέρειαι τῆς τοι-
αύτης ἀρχιτεκτονικῆς; Ποτὲ μεν τὸ δάπεδον τοῦ
σπηλαίου μένει ὀριζόντιον καὶ εἰσδύει εἰς τὰ θεμέ-
λια τῶν ὀρέων· ποτὲ δὲ χάνεται εἰς τὰ βάθη ὡς εἰ-
σοδὸς τις πρὸς τὸν ὑπόγειον κόσμον ἄγρυτα, καὶ ἔλ-
λοτε διακόπτεται ἀποτόμως ἀπὸ ἄβυσσον κεκρυ-
μένην ἐν τῷ ζόφῳ εἰς τὸ βάθος τῆς ὁποίας ἀκούουσι
φρικιῶντες ἀντηχοῦντα, ἢ ὕδατα ὀρυθθῶδες κατα-
κρημνιζόμενα, ἢ λίθους ὑπὸ τούτων ἀποσπαιόμενος
καὶ οἵτινες, πρὶν προσκολληθῶσι εἰς τι, ἀντηχοῦσι
ἀναπνδῶντες πολὺν χρόνον ἀπὸ βράχον εἰς βράχον. Ἀλ-
λα γὰρ ὁ διάδρομος εὐρύνεται, καὶ ὅς ὀδηγεῖ εἰς ἐ-
πέραντον αἰθουσαν, ἐστεμμένην ὑπὸ θόλου ὄψητου
τὸ φῶς τῶν πυρτῶν μόλις φωτίζον τὴν κορυφὴν τοῦ
ἀν δὲ ζητήσῃσι ἐξοδὸν τινα ὅπως ἐξακολουθήσωσι τὴν
ὄδὸν τῶν, δὲν εὐρίσκουσι, ἢ, ἀν ὑπάρχη καὶ τις, μέ-
νει κεκρυμμένη εἰς ὄψηλὰ μέρη καὶ σκοτεινὰ τοῦ θό-
λου ἢ ἀκόμη τελευτῶσι εὐρίσκοντες ἀνωμάλους πη-
λιγμούς, τοῦτο δ' ἐστὶ στενὸν τι σχίσμα γῆς ἢ σπᾶ-
τόσον χθαμαλῆ· ὥστε, ἔρπον μόνον εἰσχωρεῖ τις εἰ-
ς τούτην. Ἐρπουσι λοιπὸν, καὶ, μετὰ τινα καιρὸν, ἐ-
φικνοῦνται εἰς δευτέραν αἰθουσαν ἐτι εὐρητέραν καὶ
μεγαλοπρεπετέραν τῆς πρώτης. Ἐκπληττεται τι
πραγματικῶς βλέπων τὴν διαδοχὴν ταύτην τῶν αἰ-
θουσῶν τῶν μᾶλλον ἢ ἤτιον εὐρυχωρῶν καὶ τῶν ὀρει-
θρόμων τῶν ὀδηγούντων ἀπὸ τοῦ ἐνός εἰς τὸ ἄλλο
μέρος. Ἐνίοτε ἐκ τῆς αὐτῆς αἰθούσης ἀναχωροῦν
πλείστοι διάδρομοι, εἰς παντοειδεῖς οἱ ἴδιοι διαπε-
ρνοῦντες κλάδους, ἕκαστος τῶν ὁποίων εἶναι κανονικῶς
σειρὰ αἰθουσῶν, καὶ διασταυρούμενος ὡς εἰς λαβύρινθον
θῶν εἰς τὸν ὁποῖον πρέπει τις νὰ λάβῃ πλείστας προ-
φυλαξείας μὴ ἀποπλανηθῆ. Τὸν περιττότερον καιρὸν
καταχθόνιον ζόφος βασιλεύει παντοῦ· ἐν τούτοις
πάρχοι· σπήλαια ἐνθα λαμπρὸν φῶς ὡς ἀστὴρ ἐκ-
σκότει ἀναφαίνεται ἐν τῇ κορυφῇ θόλου τῶν ὀρεινῶν
φῶς τῶν ὀδῶν ἀδυνατεῖ νὰ προσβάλλῃ ὁ ἀστὴρ
οὗτος εἶναι ἀνοιγμα, τὸ ὁποῖον, διαπερὸν τὴν παγῆν
τα τῶν ἀνω στρωμάτων λαμβάνει εἰς ἀπὸ τὴν τῆς
διάδα. Εἰς ἕτερα, ἀπὸ ὀδοιπορήσει τις πολὺν χρό-
νον ὑπὸ τὴν γῆν, ὕψουται ἀνεπαίσθητος καὶ εὐρίσκει
μακρὰν ἀπέχοντος τοῦ σημείου τῆς εἰσόδου τῆς
φωρᾶς. Καὶ ἐδῶ μὲν βαθεῖα σιγῇ ἐπικρατεῖ· εἰς
σιγῇ ἦν ἡ ἐλαγίστη μηχανικὴ κραυγὴ ταρατῆς
τοῦ βάθους τῆς ὁποίας αἱ ἡχώ φύρδῃ ἐφορῶσιν
ἀσποκρῖθῶν εἰς τὴν φωτὴν, σιγῇ εἰς τὰ βάθη τῆς